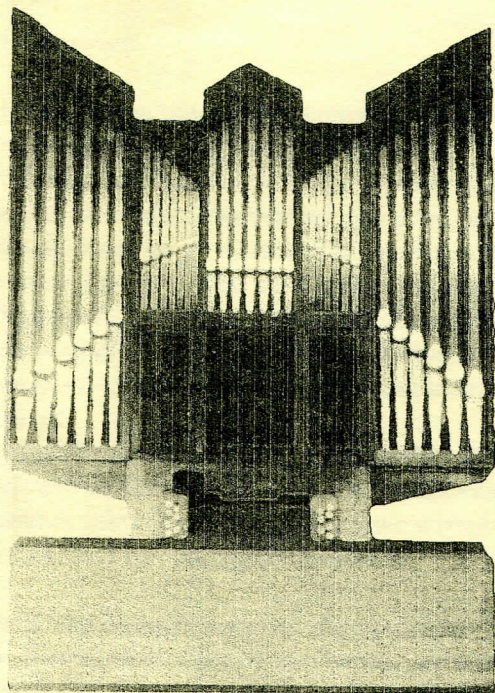

Orgels aan de Kanaalstraat

Heringebruikneming van het orgel
in de Gereformeerde Kerk
te Roden

Programma
Feiten uit de geschiedenis van het orgel
de restauratie

Renovatie 24 september 1998

Orgelmakerij Van der Putten en Veger BV
Hoofdweg 99,
9648 Finsterwolde

Adviseurs Orgelbouw Advies Commissie van de
Gereformeerde Kerken in Nederland
A. Ezinga
V. Timmer

Voorwoord

Het is zover!

Het orgel is gerenoveerd, geïntoneerd en er zijn zelfs enige registers aangepast en veranderd.

Het orgel kan nu, na een lange 'zomervakantie', weer bespeeld worden. Hoewel we ons goed hebben gered met de piano en de uitstekende pianisten, zijn we blij dat we vanaf nu weer van het orgelspel kunnen genieten. Orgelspel en een goed begeleide gemeentezang vormen een wezenlijk onderdeel van de eredienst. We hebben een mooi klinkend orgel met ruim voldoende mogelijkheden!

In deze brochure kunt u lezen over de historie van de orgels aan de Kanaalstraat, over hoe deze renovatie tot stand is gekomen en informeren we u over de taken en activiteiten van de orgelcommissie.

Dank aan de orgelbouwers, de adviseurs, de organisten, de koster, de commissie van beheer, de kerkenraad, de orgelcommissie, de vrijwilligers en alle anderen, die meegewerkt hebben aan het opnieuw in gebruik kunnen nemen van dit instrument.

Dank ook aan de leden van de Gereformeerde Kerk te Roden, die deze renovatie financieel hebben mogelijk gemaakt.

Namens de orgelcommissie:
Eelke J. Bouma

Programma voor de heringebruikneming van het orgel in de Gereformeerde Kerk te Roden

1. Opening/Welkom

2. Overdracht orgel

De orgelbouwer geeft het orgel terug aan de kerkenraad, c.q. de kerkelijke gemeente.

3. Zingen gezang 288 : 1 en 5 : 6 en 8

piano begeleiding Geert-Jan van Beijeren
orgel begeleiding Simon Winter

1.
Eens komt de grote zomer
waarin zich 't hart verblijdt.
God zal op aarde komen
met groene eeuwigheid.
De hemel en de aarde
wordt stralende en puur.
God zal zich openbaren
in heel zijn creatuur

5.
Ja, Hij zal ons geleiden
in 't schone paradijs,
het bruiloftsmaal bereiden
zijn grote naam ten prijs.
De liefde die wij zingen,
zo schoon, zo ongekend,
zal uit de bron ontspringen
van God ons middelpunt.

6.
Dan breekt muziek van snaren
aan alle kanten uit
een niet te evenaren,
een goddelijk geluid.
De engelen omringen
met heiligen tesaam
de troon van God en zingen
de glorie van het Lam.

8.
Dan zal het loflied schallen
rondom de gouden troon,
dan heffen wij daar allen
met grote vreugde aan:
lof zij en eer en sterkte
de Vader en de Zoon,
de Geest om al zijn werken
zij lof van nu voortaan.

4. De adviseurs V. Timmer: toelichting op de renovatie A. Ezinga: demonstratie van de veranderingen

5. Orgelbespeling door Erwin Wiersinga:

Prealudium in C, BWV 545	J.S. Bach
Variaties over 'Ach du feiner Reiter'	S. Scheidt
Vater unser im Himmelreich	G. Boehm
Litanies	Jeh. Alain

24 september 20.00 uur Op de Helte

5. Sluiting

6. Zingen psalm 87 : 1, 2, 3 en 4 orgelbegeleiding Erwin Wiersinga

1.
Op Sions berg sticht God zijn heilige stede.
Zij heeft zijn hart, Hij houdt er open hof.
O Godsstad, vrolijk zingen wij uw lof:
door uwe poort zal ieder binnentreden.

2.
Rahab en Babel zullen u behoren.
Ja volk na volk buigt eenmaal voor Hem neer
en ieder land erkent Hem als de Heer.
O moederstad, uit u is elk geboren!

3.
God zal hen zelf bevestigen en schragen
en op zijn rol, waar Hij de volken schrijft,
hen tellen, als in Isrel ingelijfd,
en doen de naam van Sions kindren dragen

4.
Zij zullen saam, de groten met de kleinen,
dansend de harpen en cymbalen slaan,
en onder fluitspel in het ronde gaan,
zingend: 'In U zijn al onze fonteinen'.

Na afloop is er koffie in de ontmoetingsruimte

Orgels aan de Kanaalstraat

Inleiding

De voltooiing van de herstelwerkzaamheden aan het orgel vormt een goede gelegenheid een blik te werpen op de orgelgeschiedenis van de Gereformeerde Kerk van Roden. Zoals oudere lezers wellicht weten was het huidige orgel niet het eerste in wat nu De Helte heet, maar was er voorheen ook al zo'n instrument aanwezig.

Na de lotgevallen van dat vorige orgel te hebben beschreven, zal aandacht worden besteed aan de totstandkoming van het Pels & Van Leeuwen-orgel en wat de werkzaamheden van de afgelopen periode inhielden.

Het Lohman-orgel

De (toen nog) Christelijke Afgescheidene Gereformeerde gemeente in Roden werd geïnstitueerd in 1857 en betrok een jaar later een kleine eigen kerk aan de Kanaalstraat. Nadat in 1919 op dezelfde plaats het huidige kerkgebouw in gebruik genomen werd, ontstond al spoedig de behoefte om een pijporgel te plaatsen; voorheen zal men een harmonium hebben gebruikt ter ondersteuning van de gemeentezang. Gezien de financiële toestand, zo vlak na de kerkbouw, verkoos men uit te kijken naar een gebruikt orgel en dat werd gevonden bij de zuster gemeente in Bedum.

De Gereformeerde kerk in Bedum had zich reeds in 1867 voorzien van een orgel, dat voor f. 2050,- was vervaardigd door N.A.G. Lohman uit Assen; schilderwerk en het maken van een orgelbalkon kwamen voor rekening van de opdrachtgever. Nicolaas Anthonie Gerhard Lohman (1834 – 1871) vormde de vierde generatie van een orgelmakersgeslacht, waarvan stamvader Dirk Lohman zich omstreeks 1790 vanuit Emden in de stad Groningen had gevestigd. Na aanvankelijk hoofdzakelijk de provincie Groningen als werkterrein te hebben gehad, breidde dit zich later ook uit naar het oosten en westen van ons land. N.A.G. Lohman vestigde zich in 1863 in Assen en vertrok in 1870 naar Zutphen.

Aan Bedum leverde Lohman een éénklaviers orgel, waarvan de dispositie niet bekend is; wel leverde hij drie registers meer dan het oorspronkelijk geplande aantal. De ingebruikneming vond plaats op 12 december 1867. Nadat D.G. Dik reeds in 1872 sterkere ventielveren had aangebracht, ging het onderhoud over naar de Veendammer Roelf Meier, die twee jaar later een reparatie uitvoerde voor f. 400,-. Vanwege de bouw van een grotere kerk stelde hij in 1878 voor het instrument te herstellen en uit te breiden met twee registers en een tweede klavier; de kosten zouden samen f. 1700,- bedragen. Het plan ging niet door. In 1884 werd het instrument gerepareerd door J. Doornbos en alsnog voorzien van een tweede klavier voor een bedrag van in totaal f. 1000,-. In 1921 werd het orgel vervangen door een ander van Duitse makelij. In Roden, waar men twee jaar tevoren de nieuwe kerk in gebruik had genomen, zocht men een passend pijporgel en voor f. 1750,- werd door bemiddeling van orgelhandelaar Huizinga in Groningen het te Bedum overbodig geworden Lohman-orgel aangeschaft. Het werd in Roden geplaatst door orgelstemmer H. Thijs (voortzetter van het bekende

bedrijf van de firma Van Oeckelen) voor ruim f. 450,-. Over de ingebruikneming meldde het Algemeen NIEUWS- en ADVERTENTIEBLAD voor Westerkwartier en Omstreken van 25 juni 1921:

Roden Zondagmorgen 20 juni werd het orgel in de Gereformeerde Kerk alhier in gebruik genomen. 't Was een genot te luisteren naar de schoone samenklank der toonen. De muziek is zo krachtig, dat het "zakken" voorbij is, anders nagenoeg niet te voorkomen. Het orgel deugdelijk in elkaar gezet door den heer Thijs van Haren, is een sieraad voor de kerk".

Bij deze werkzaamheden verving Thijs vermoedelijk ook een aantal pijpen door nieuwe van zink (later "slecht loodgieterswerk" genoemd). In 1932 namen Holtman en Leemhuis het onderhoud over van Thijs.

De dispositie in 1939 was volgens een notitie van orgelmaker Mense Ruiter als volgt:

Manuaal I		Manuaal II		[Pedaal: aangehangen]
Bourdon	16 vt	Holpijp	8 vt	
Prestant	8 vt	Viola di Gamba	8 vt	
Holpijp	8 vt	Prestant	8 vt disc.	
Octaaf	4 vt	Octaaf	4 vt	
Open fluit	4 vt	Fluit	4 vt	
Quint	3 vt	Octaaf	2 vt	
Octaaf	2 vt	Hobo	8 vt	
Trompet	8 vt			

In 1946 bleek ingrijpend herstel nodig; de Groninger organist Carel Opten stelde daartoe een jaar later een restauratieplan op ten bedrage van f. 2615,-. De toestand van het instrument was echter dusdanig slecht, dat de werkzaamheden van L. Rinckema en Mense Ruiter na de nodige strubbelingen en tegenvallers uiteindelijk pas in 1949 werden afgesloten voor een bedrag van f. 5668,26. Daar was dan wel bij inbegrepen de plaatsing van de Bourdon 16 vt op een pneumatische lade, zodat dit register nu ook als zelfstandig Pedaalregister dienst kon doen. Op Manuaal II verscheen een Voix Celeste 8 vt (vanaf c), terwijl de discant van de Octaaf 2 vt werd voorzien van nieuwe pijpen ("niet van nieuw, doch wel van prima materiaal gemaakt. Ze zijn speciaal voor dit doel in de werkplaats van de heer Ruiter vervaardigd"); de Prestant 8 vt disc. en de Hobo 8 vt keerden daar niet terug. Er werd ook een windmotor geplaatst op de zolder van de kerk.

Het Pels & Van Leeuwen-orgel

In de zestiger jaren verslechterde de toestand weer dusdanig, dat een grondige restauratie dringend nodig bleek. Na zich te hebben bezonnen op de mogelijkheden daartoe, verkoos men uiteindelijk over te gaan tot de bouw van een nieuw orgel. Of het bestaande instrument werkelijk zo slecht was en van zo weinig waarde, dat herstel weinig zinvol werd gevonden? In die tijd was de appreciatie van instrumenten uit de tweede helft van de vorige eeuw beduidend minder dan tegenwoordig. De vraag:

“restaureren of niet” zou daardoor wellicht een andere uitkomst hebben opgeleverd als deze nú had moeten worden beantwoord. Hoe dan ook: men koos voor de aanschaf van een ander orgel. Aanvankelijk dacht men dat gebruik van het bestaande front of andere goede onderdelen van het Lohman/Doornbos-orgel nog mogelijk zou zijn (en daarmee kostenbesparend). Het zou uiteindelijk een geheel nieuw instrument worden. Van de grondigheid waarmee de toenmalige orgelcommissie te werk ging getuigt nog het lijvige en goed onderbouwde rapport uit 1969, waarin zij niet alleen een advies gaf, maar ook van haar handel en wandel (in het land) verslag deed: men bezocht een aantal orgelmakerswerkplaatsen en bezag, bespeelde en beluisterde een aantal pijporgels van de betreffende orgelmakers. Uiteindelijk koos men voor een offerte (f. 57000,-) van de firma Pels en Van Leeuwen voor een instrument met 18 stemmen, welke in zoverre kostenbesparend was, doordat een viertal Hoofdwerkregisters met behulp van transmissies gedeeltelijk werd ontleend aan Pedaalstemmen; zonder deze kunstgrepen had een dergelijk instrument zeker f. 70000,- moeten kosten. Het oude orgel werd voor f. 1000,- ingenomen en zal ongetwijfeld zijn gesloopt.

De firma Pels & Van Leeuwen ontstond in 1972 door samenvoeging van twee reeds lang bestaande bedrijven: dat van de firma Pels - welke haar werkterrein vooral op het katholieke erf had - met dat van Willem van Leeuwen Gzn, welke een protestantse klantenkring had. Laatstgenoemde orgelmaker behoorde tot diegenen welke na de oorlog weer instrumenten met mechanische sleepladen gingen bouwen, geschoeid op klassieke (barokke) geest. Daarbij maakte men wel gebruik van moderne materialen (zoals kunststof) en constructies, waarmee men dacht de gevolgen van onvermijdelijke veroudering, slijtage en het gebruik van moderne verwarmingssystemen beter te kunnen weerstaan dan met traditionele materialen als hout en leer. Een gedachtengang welke achteraf gezien onjuist blijkt te zijn! Ook had men een duidelijk en zeer helder klankbeeld voor ogen. Dit soort instrumenten wordt tegenwoordig wel betiteld als: neo barok. Het orgel voor Roden paste in dit genre met kunststof slepen en dito mechaniekdelen, zwevende mechanieken, de slepenafdichting met telescoophulzen, een strakke (zo niet starre) windvoorziening, een klankbeeld waarin boventonen sterker waren geprononceerd dan de ‘grond’ en een tweede manuaal (uitgevoerd als borstwerk) op 2-voets basis. Het nieuwe orgel werd op 4 september 1970 in gebruik genomen, onder andere met een bespeling door de indertijd bekende organist Piet van Egmond. De dispositie van dit opus 741 was als volgt:

Hoofdwerk (C – g^{'''})		Borstwerk (C – g^{'''})	
Prestant	8' (1)	Roerfluit	8'
Holpijp	8'	Koppelfluit	4'
Octaaf	4'	Prestant	2'
Spitsfluit	4' (2)	Quint	1 1/3'
Sesquialter	II (vanaf a)	Cymbel	II
Octaaf	2' (3)	Dulciaan	8'
Mixtuur	III		
Trompet	8' (4)		

Pedaal (C – f')		Nevenregisters
Subbas	16'	Koppels: Ped. + HW
Gemshoorn	8'	Ped. + BW
Koraalbas	4'	HW+BW
Fagot	16'	Tremulant (BW)

Transmissies: (1) C – f uit Subbas 16', (2) C – f uit Gemshoorn 8', (3) C – f uit Koraalbas 4', (4) C – f uit Fagot 16'.

De windvoorziening werd gevormd door een kleine magazijnbalg met reguleurs en er waren beweegbare ladebodems.

In 1978 verplaatste Pels & Van Leeuwen het orgel – in het kader van de verbouwing van de kerk tot wat die nu is – naar de tegenoverliggende wand (de vroegere kanselwand) en het werd daar ongewijzigd opgesteld op een nieuw balkon. Aanpassingen van de intonatie aan de sterk gewijzigde akoestische verhoudingen vonden daarbij slechts in beperkte mate plaats.

Het instrument bleef ook nadien in onderhoud bij Pels & Van Leeuwen.

De huidige renovatie

Bijna 30 jaren intensief gebruik laten ook een orgel niet onberoerd. Er treedt slijtage op, terwijl bij langdurig gebruik als minder geslaagd ervaren aspecten van constructie en klank steeds meer kunnen gaan irriteren. Bovendien zijn ook de gebruikseisen en de muzikale smaak aan verandering onderhevig.

De orgelcommissie signaleerde in 1994 als grootste knelpunten:

- Steeds terugkerende klachten over de staat van onderhoud van het orgel en over de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden.
- Storende bijgeluiden door diverse vormen van slijtage.
- Onvrede over de intonatie, zowel wat betreft registers als geheel (belangrijk in verband met het harmonieren met andere stemmen), als wel tussen afzonderlijke pijpen binnen de registers.
- Een onevenwichtig klankbeeld, te weinig afgestemd op de akoestische verhoudingen in de huidige kerkzaal.
- Het slecht kunnen combineren van bepaalde registers der beide manualen.
- Een slecht functionerende Tremulant.

Doelstellingen voor een herstelpunten waren het verkrijgen van een weer probleemloos werkend instrument, dat in muzikaal opzicht beter bruikbaar zou zijn en ook beter zou moeten klinken.

In deze fase werd de Orgelbouw Adviescommissie van de Gereformeerde Kerken in Nederland gevraagd mee te willen werken aan het bereiken van een bevredigende oplossing van de problemen. Op basis van het advies, namens deze adviescommissie uitgebracht door Anco Ezinga (Haren) en de auteur, werden drie firma's benaderd voor een offerte. Na grondige analyse en vergelijking werd uiteindelijk gekozen voor het (later iets gewijzigde) plan van de firma Van der Putten & Veger te Winschoten.

Deze orgelmakers hebben zich in de korte tijd sinds de oprichting van hun bedrijf in 1989 een zeer goede naam verworven, zowel met betrekking tot restauraties en renovaties, als ook bij nieuwbouw. Zo vervaardigden zij met name een vijftiental ingenieus geconstrueerde en heel compact gebouwde – maar toch zeer goed klinkende – kistorgels. Een interessant project is de bouw binnenkort van een groot orgel in de stijl van het midden van de 17de eeuw voor een kerk in Bremen (BRD). Sinds kort is het bedrijf, waar momenteel vijf mensen werkzaam zijn, gevestigd te Finsterwolde. Bij het plan voor Roden stond voorop dat eventuele wijzigingen moesten sporen met het karakter van het soort instrumenten dat Pels & Van Leeuwen omstreeks 1970 bouwde. Om die reden werd bijvoorbeeld dan ook afgezien van het voorstel de windvoorziening te verbeteren door het plaatsen van spaanbalgen (hoewel de goede resultaten daarvan door Van der Putten & Veger elders overtuigend zijn aangetoond). Ook werden flexibele (westaflex)conducten naar afgevoerde pijpen gehandhaafd. De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd:

- Algeheel herstel van geconstateerde gebreken als gevolg van veroudering en slijtage aan klaviatuur, mechanieken, windlades e.d.; waar nodig vervanging van kunststofonderdelen door exemplaren van hout of metaal.
- Wijziging van de windvoorziening: de ladebodems zijn vastgezet en de ventielkasten zijn verkleind. Plaatsing (tezamen met de windmotor) van een grote (gebruikte) balg, bestaande uit twee rechtopgaande balgen op één balgbak, in een bergruimte op de begane grond. De kleinste van beide balgen dient als voorbalg voor de grotere, welke voortaan Hoofdwerk en Pedaal van wind voorziet, én voor de al bestaande magazijnbalg in het orgel, welke voortaan alleen wind levert aan de Borstwerkklade; daarnaast functioneren nog enkele reguleurbalgjes. Op deze wijze wordt een soepeler en rustiger wind verkregen en heeft elke windlade een duidelijke eigen windtoevoer.
- Restauratie van de windlades; daarbij zijn de kunststofslepen vervangen door eiken exemplaren en zijn de telescoophulzen (welke lekkages begonnen te vertonen) vervangen door dunne Liegelind-ringen.
- Herintonatie van het pijpwerk op basis van de mogelijkheden die het materiaal zelf biedt, met als doel het verkrijgen van een betere aanspraak, een homogener klankbeeld binnen registers afzonderlijk, maar ook bij combinaties, alsmede een betere verhouding tussen grondtoon en boventoon.
- Verbetering van de klankkwaliteit der tongwerken (o.a. door belering van de grootste kelen).
- Een verbreding van het klankbeeld door wijzigingen in de dispositie, daarbij zoveel mogelijk gebruikmakend van aanwezig pijpwerk:
 - Vervanging van de HW-Sesquialter door een Prestantquint 2 2/3 vt, samengesteld uit Quintpijpen uit de Sesquialter, aangevuld met nieuwe pijpen (de grootsten gedekt).
 - Opschuiving van de BW-Prestant 2 vt tot 4-voets ligging, met bijmaking van een groot octaaf van hout, liggend achter de BW-lade.

- Opschuiving van de conische BW-Quint 1 1/3 vt tot Spitsfluit 2 vt, met bijmaking van nieuwe pijpen voor C – Fis in bijpassende factuur.
- Vervanging van de BW-Cymbel door een doorlopende (repeterende) Sesquialter, samengesteld uit het Tertschoor van de vervangen HW-Sesquialter en pijpwerk van de verwijderde Cymbel.
- Herstel van de Tremulant.
- Waar nodig herstel van beschadigingen aan de kas.

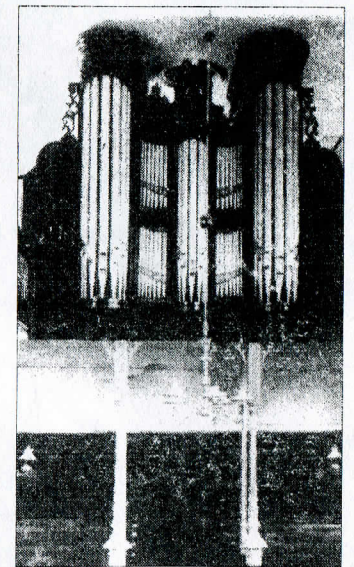
Tenslotte

Deze ingrijpende renovatie - uitgevoerd in een goed overleg met de orgelcommissie en de beide adviseurs - heeft geleid tot een instrument, dat weer betrouwbaar kan functioneren. Belangrijk is ook dat het, zonder te verloochenen door wie het gebouwd is en in welke tijd, op basis van de mogelijkheden die het altijd al in zich had, beduidend aan klankkwaliteit heeft gewonnen. Daarbij is niet alleen van belang geweest de verbetering van de intonatie als zodanig, maar zeker ook de betere aanpassing aan de ruimte waarin het orgel tot klinken moet komen.

De dispositiewijzigingen tenslotte zullen niet alleen het speelplezier van de dienstdoende organisten aanzienlijk verhogen, maar bovenal een beter gebruik mogelijk maken voor het doel waarvoor het instrument toch allereerst is gebouwd: de begeleiding van de Lofzang Gods.

Leek, 24 september 1998

Victor Timmer

Het Lohman-orgel, nog gefotografeerd in de kerk te Bedum. De vormgeving van het front gaat rechtstreeks op het rugwerkfront van het N.A.Lohmanorgel te Farmsum uit 1829.

Huidige dispositie:

Manuaal (C – g''')

Prestant	8'	(transm., zie eerder)
Holpijp	8'	
Octaaf	4'	
Spitsfluit	4'	(transm., zie eerder)
Quint	2 2/3'	
Octaaf	2'	(transm., zie eerder)
Mixtuur	3 sterk	
Trompet	8'	(transm., zie eerder)

Pedaal (C – f)

Subbas	16'
Gemshoorn	8'
Koraalbas	4'
Fagot	16'

Borstwerk (C – g''')

Prestant	4'
Roerfluit	8'
Koppelfluit	4'
Spitsfluit	2'
Sesquialter	2 sterk
Dulciaan	8'

Nevenregisters:

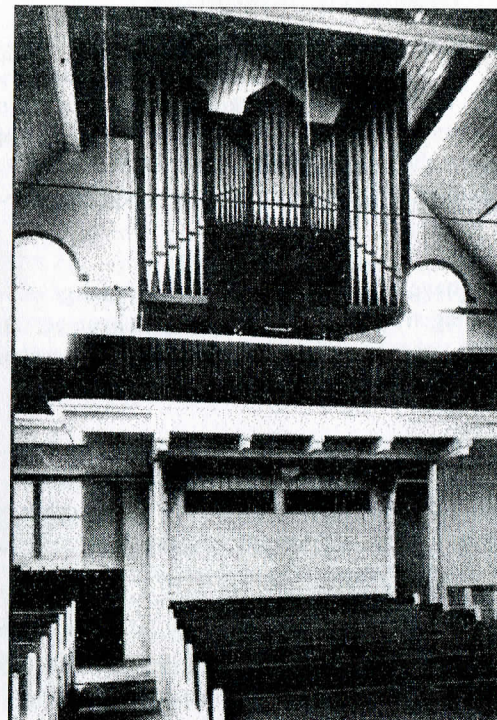
Koppels: Ped. + HW
Ped. + BW
HW+BW
Tremulant (BW)

Samenstelling Mixtuur HW:

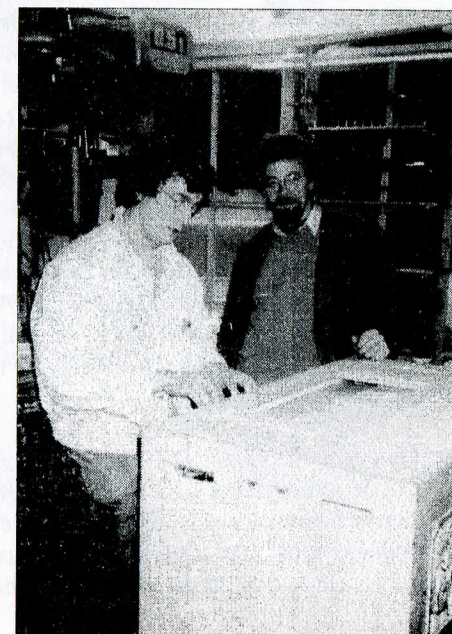
C	c	c'	c''	c'''	g'''
1 1/3	1 1/3	2	2 2/3	4	4
2/3	1	1 1/3	2	2 2/3	2 2/3
1/2	2/3	1	1 1/3	2	2

Samenstelling Sesquialter BW:

C	c	a
2/3	1 1/3	2 2/3
2/5	4/5	1 3/5

Het Pels & Van Leeuwen-orgel, ten tijde van de ingebruikneming in 1970

De orgelmakers Berend Veger (links) en Winold van der Putten met één van hun in aanbouw zijnde kistorgels (opname 1996 in de voormalige werkplaats te Winschoten).

De orgelcommissie

Het lijkt ons een goed moment om, nu de renovatie van het orgel gereed is, iets te vertellen over het werk van de orgelcommissie. Wat is haar taak en wat deed zij in de afgelopen 30 jaar. Binnen de beperkte ruimte die deze publicatie biedt, willen wij proberen u hier enig inzicht in te geven. Hierbij kunnen om dezelfde reden alleen de belangrijkste gebeurtenissen worden vermeld.

Het ontstaan van de orgelcommissie is in nevelen gehuld, maar moet in ieder geval voor 1968 geweest zijn. Van de vergaderingen in de jaren zestig werden geen verslagen gemaakt. Het was een kleine club van voornamelijk organisten die op de vergaderingen de taken verdeelden en hiervan een rooster maakten.

Vanaf 1968 wordt dit anders. Er zijn dan als gevolg van de uitdroging door de hetichtverwarming in de toenmalige kerk ernstige gebreken ontstaan aan het orgel. Vanaf dat moment worden van alle besprekingen verslagen gemaakt. Ook wordt in dat jaar gewerkt aan een taakomschrijving voor de orgelcommissie, die op 1 mei 1969 door de kerkenraad wordt goedgekeurd en ondertekend. De problemen met het orgel leiden uiteindelijk tot de aanschaf van een nieuwe orgel. Maar voor het zover was, wordt er door een aantal mensen veel werk verzet. Onder leiding van de toenmalige voorzitter Cor Bezuijen reisde men het hele land door om nieuwe orgels te beluisteren en met orgelmakers de mogelijkheden te bespreken. Van deze activiteiten wordt in een boekwerkje verslag gedaan en met een advies aan de kerkenraad aangeboden. Hierin wordt geadviseerd het bestaande orgel niet weer te laten repareren, maar op dezelfde plaats een nieuw orgel te laten bouwen.

De kerkenraad start een financiële actie en het blijkt dat meer dan de helft van de gemeente niet alleen positief staat tegenover de aanschaf van een nieuw orgel, maar ook bereid is daarvoor een financiële bijdrage te leveren. Een orgelfonds wordt gesticht en de kerkenraad besluit de opdracht te verlenen aan de orgelmakers Pels & Van Leeuwen te Alkmaar. Op 31 december 1969 wordt het contract met deze firma getekend. De orgelcommissie bestaat in deze periode uit de heren C. Bezuijen voorzitter, P. Notenbomer secretaris, J.L. Mulder, S. Winter, W. Jongsma, R.J.J. Hartholt en J. Kersies. In de maanden juli en augustus van 1970 wordt het nieuwe orgel in de kerk opgebouwd en op 4 september in een feestelijke bijeenkomst opgeleverd. Bij deze gelegenheid wordt het orgel bespeeld door de toenmalig bekende organist Piet van Egmond.

De kerk beschikt vanaf 1970 over een goed instrument; een stimulans voor de bespelers. In de eerste plaats komt dit tot uiting in de zondagse erediensten, maar daarnaast worden er ook allerlei andere activiteiten ontplooid. Zo wordt het orgel gebruikt voor studiedoeleinden. Niet alleen eigen organisten, maar een aantal leerlingen studeert wekelijks 1½ uur op het orgel. Vooral in de jaren '70 en '80 maken er voornamelijk

veel jongeren van deze mogelijkheid gebruik. Topjaren zijn de jaren 1980 en 1981, beide met 11 studerende leerlingen.

Ook zijn er in de loop der jaren een aantal concerten georganiseerd, te weten:

- 8 concerten gegeven door eigen organisten
- 2 concerten gegeven door organisten van elders
- 4 concerten met medewerking van koor en of instrumentalisten
- 8 concerten met kerkmuziek door cantorij en orgel
- 5 concerten door de op het orgel studerende leerlingen
- 2 zangavonden

Taakomschrijving orgelcommissie

De taak die de orgelcommissie is toebedeeld, werd door de kerkenraad voor het eerst omschreven in 1969.

De inhoud is door de Commissie Eredienst in 1984 in het kort samengevat in zeven artikelen:

1. De orgelcommissie kan de kerkenraad gevraagd en ongevraagd van advies dienen ten aanzien van de muzikale verzorging van de Eredienst.
2. Zij maakt per kwartaal een rooster van dienstdoende organisten en informeert halfjaarlijks de Commissie van Beheer betreffende het aantal door elke organist gespeelde diensten.
3. Bij een vacature van een organist dient zij bij de kerkenraad een voordracht in. Zij kan zich daarbij laten assisteren door deskundigen.
4. Indien gewenst organiseert zij voor organisten aanvullende cursussen ten aanzien van liturgiek, begeleiding, enz.
5. Zij houdt toezicht op de technische staat van het orgel en het onderhoud hiervan en brengt hierover verslag uit aan de Commissie van Beheer.
6. Zij kan personen toelaten wekelijks op het orgel te studeren. Zij int de daarvoor verschuldigde bedragen en rapporteert jaarlijks de Commissie van Beheer hierover.
7. Eventuele culturele activiteiten.

In de jaren 1987 - 1988 werd de taakomschrijving aangepast aan de huidige normen. Zij is nu onderverdeeld in drie afzonderlijke hoofdstukken:

- Instructie voor de orgelcommissie.
- Instructie voor de organist.
- Regeling gebruik kerkorgel.

Organisten en cantors

Vele organisten hebben in de loop der jaren de diensten in onze kerk begeleid. Het grote aantal heeft voor een deel te maken met het aantal diensten in onze kerk. Momenteel zijn dat er drie per zondag, maar in het verleden waren dat vier diensten en eens per maand vijf. Enkele organisten zijn bovendien ook nog verbonden aan andere kerkelijke gemeenten, waardoor men beperkt inzetbaar is. Hiernaast volgt een overzicht van organisten en/of cantors, die vanaf 1968 samen met de gemeente het muzikale deel van de Lofzang gaande hielden.

Organisten

Simon Winter
 J. Kerssies
 Roelof Hartholt
 Willem Jongsma
 Bert van Cimmenade
 Hanneke Schipper
 Gerrit Schipper
 Bram Hulzebos
 Henk Boer
 Gerhard Duursema
 Eelke J. Bouma
 Gera de Vries-de Jong
 Erwin Wiersinga
 Klaas Strikwerda
 Marinus de Vries
 Arjan Schipper
 Jetty Gunster
 Sybolt de Jong
 Bernard Slofstra
 Henk Jongsma
 Geert-Jan van Beijeren
 Tammo Oldenhuis

benoemd

1955(?)
 ?
 ?
 ?
 juli 1969
 september 1970
 januari 1974
 september 1973
 januari 1974
 september 1977
 juni 1977
 november 1978
 november 1978
 januari 1983
 januari 1983
 januari 1983
 maart 1989
 maart 1989
 januari 1991
 januari 1991
 januari 1991
 juni 1993
 juni 1993
 januari 1997

vertrokken

1969
 september 1973
 januari 1974
 juli 1981
 maart 1971
 mei 1976
 januari 1977
 mei 1989
 februari 1980
 december 1983
 januari 1991
 december 1993
 januari 1997

Voor rouw- en trouwdienst

Bini Nanninga-Schuil 1984

Cantor / cantrix

Miny Notenbomer-Veninga 1979 1994
 Bernard Slofstra 1995

Leden orgelcommissie

Eelke J. Bouma, voorzitter
 Dick Vogel, secretaris
 Klaas Strikwerda, penningmeester

Enige belangrijke zaken uit de afgelopen jaren

- 1974 Invoering van het Liedboek der kerken.
- 1977 Demontage van het orgel wegens de uitbreiding van de kerk: overleg met de bouw- en inrichtingscommissie over de plaats van het orgel in de nieuwe situatie.
- 1978 Herbouw van het orgel in de vergrote kerk.
- 1980-'81 Problemen met het orgel: enkele slepen van het hoofdwerk zijn gescheurd.
- 1981 Invoering van drie in plaats van 4 kerkdiensten en vanaf die tijd eenmaal per maand een vesper op de zondagmiddag.
- 1982 De orgelcommissie wordt omgevormd tot de Commissie Eredienst.
- 1983 De Commissie Kerkdiensten wordt omgevormd in een Liturgiewerkgroep en een Orgelcommissie.
- 1983 Cursus Liturgiek gegeven door Ab Weegenaar.
- 1986 Excursie naar de orgels in Noordbroek en Winschoten.
- 1987 Besprekingen met de K.A.Z. en de Commissie van Beheer over een andere vergoedingsregeling voor organisten.
- 1988 Cursus i.v.m. de invoering van de nieuwe orden van dienst door Chris van Bruggen.
- 1987-'88 Vernieuwing van de taakomschrijving en reglementen van de orgelcommissie.
- 1991 Instructieavond in het begeleiden van liederen door Erwin Wiersinga.
- 1992-'93 Onderzoek naar de mogelijkheden voor aanschaf van een vleugel.
- 1993 Gecombineerde vergadering met de liturgiewerkgroep en de orgelcommissie van de Nederlands Hervormde Kerk.
- 1994 Rapportage aan de Commissie van Beheer over de staat van het orgel.
- 1995-'96 Besprekingen met de Commissie van Beheer en de Orgelbouw Advies Commissie (O.A.C) van de Gereformeerde Kerken in Nederland betreffende een renovatie van het orgel.
- 1996 Diverse orgels bezocht in verband met de keuze van een orgelmaker. De opdracht voor de renovatie van het orgel wordt door de Commissie van Beheer op advies van de O.A.C. verstrekt aan de Orgelmakerij Van der Putten en Veger BV te Finsterwolde.

Namens de orgelcommissie van de Gereformeerde Kerk

Eelke J. Bouma voorzitter
Dick Vogel secretaris
Klaas Strikwerda penningmeester

24 september 1998